

Naročnina v Trstu znesi:

Za celo leto . . . 1 gold. 20 s.
Za pol leta 60 "
Za 5 mesece 30 "
(to velja tudi za tržaško okoličje.)

Za druge kraje s pošto:

Za celo leto . . . 1 gold. 60 s.
Za pol leta 80 "
Za 5 mesece 40 "
(majhni razloček med tim in med programom izvira iz neke pomote.)

ILIRSKI PRIMORJAN

podučiven in omikaven list za slovensko ljudstvo.

Naročnina naj seuredništvu naprej plačeva, in to v gosp. Kozlerjevi hiši „nella Drogheria Angeli in Piazza delle legna št. 1“ v Trstu (Trieste). Tam se bodo tudi oddajale vse pisma. — Sicer ta list se bo tudi prodajal (vsak natis po 5 soldov) v tobakarnicah nasproti Pošte, blizu „Chiozza“ in „al Ponte della Fabbra“.

Hvalo zasluži si vsò, kdor druži koristno sè sladkim (Hor.).

Leto 1866.

Pri sv. Ivanu v Vrdèli, 17 junija.

Štev. 12.

VABILO NA NAROČBO.

Vredništvo vabi tiste častite naročnike, ki so naročeni samo za prvo polletije, naj se blagovoljno naročé kmalu še za naprej, ter prosi vsacega rodoljuba, naj podpira i priporoča naš list, kateri ima poseben namen, vtrjevati i buditi avstrijsko i slovansko zavest na bregovih jadranskega, tako zelo važnega morja.

Z radostijo naznanjamo, da dobiva naš list, posebno v zadnjem času, vedno večo podporo. Cena, katero smo postavili, kajti veljá za pol leta po pošti pošiljan 80, i za četrt leta 40 nkr.; v Trstu prijeman pa za pol leta 60 i za četrt leta 30 nkr. kaže, da nas ne vodi dobiček, ampak rodoljubije. Ako nas zdatno podpró rodoljubi, dademo listu večo obliko i skušali bomo, da bode k letu vsak teden izhajal.

Rojaki Slovenci! Trst z jadranskim morjem je nam živ studenec, iz kterega zajemamo veliko veliko dobrega, njegova lega je v političnem i narodnem oziru tako važna, da jo priznava vsa Evropa, najvažniša pa je Slovencem i sploh Slovanom. Ako imajo v Trstu Lahi, Nemci i Grki svoje časopise, ke se potezajo za njihove zadeve, kako bi ga Slovenci ne imeli, ker stojí na njihovej zemlji! Sezite mu torej pod pazuhu i skrbel bode iz vseh močí podpirati splošne avstrijske i posebne domače zadeve. Pri tej priliki prosimo gospode naročnike, ki nam še nejsó poslali naročnine za preteklo polletije, naj jo blagovolijo skoraj odrajtati.

Oznanjamo tudi, da novim naročnikom lahko še z vsemi starimi listi postrežemo.

Štev. 13 našega lista izide 1. dan julija.

Vojna.

Mirú zadnja zvezda se je utrnila, razvija se uže krvavi prapor (bandera); sveta sprava je zagnola milo lice, s solznim očesom zapustila ubogi človeški rod; iz pekla so pridivjale krvi žejne pošasti, da se maščujejo nad nedolžnostijo zarad krivic krivičnikov, sebičnikov, brezvestnih lakomnežev, ki stegajo grabljive roke po ptujem blagu i ptujih deželah. Krivičnejše vojne nej še bilo od té, ka se vname v malo urah, ako se nej vnela uže mej tem, ko razpošiljamo pričujoči list milim svojim bratom; nesramnejšega počenjanija ne pripoveduje zgodovina svetu, nego je počenjanije Bismarkovo, ki je prvi pruski minister. Ta mož, ki je kriv uže toliko nesreč i nadlog, kterega sovraži i črtí vsa Prusija, vsa Nemčija, ker mu je ljudstvo le igrača, najsvetejše narodove pravice le šala i zasmeh, nakopal si je na svojo glavo prokletstvo, ker ne more mirovati, da ne bi se skopal v solzah, ktere

bodo skoraj točile vboge vdove i nedolžne sirote; da ne bi umil rok v vročej krvi, ka bode skoro lila na bojnih poljih; kajti uže so Prusi udarili z 20.000 vojakov v deželo Holštajn na severnem Nemškem, kder so vladali zdaj Avstrijanci. Naši vojaki, ker jih je bilo v tej od drugih avstrijskih dežel oddaljenej deželi samo blizu 3000, nejsó se morali braniti tolikim sovražnikom i so torej zapustili to deželo, njé pa se Prusi polástili. Naša vlada je bila po tem takem prisiljena prijateljsko zvezo s Prusijo pretrgati, ter je poklicala svojega poslanca iz Berolina, glavnega pruskega mesta, pruskemu poslancu na Dunaji pa potni list dala, naj se vrne v Berlin. Na mejah mej Prusijo in Avstrijo stojíte si uže nasproti silni vojski, ki se zdaj i zdaj strašno zgrabiti. Enako je tudi na Laškem; tudi tam je vse pripravljeno za boj, i kmalu začne grmeti strelaštvo i rožljati britko orožije. Naši srčni i krepki vojaki uže vsi goré za boj, nej jih strah ni Prusa ni Laha, junaško se bodo bili za dom i cesarja, in ako je božija volja, v prah podró krivičnike i glavo starejo kači, ka nas napada strupenim zobom.

AVSTRIJA

* V četrtek so imeli poslanci vseh dežel nemške zveze v Frankobrodu važno sejo; odločiti se je imelo, ali stopijo Avstriji ali Prusiji na pomoč. Izrekli so se za Avstrijo, i zato je Prusija stopila iz nemške zveze. Nemška zveza je tedaj raztrgana, i vzdigne se vsa Nemčija zoper Pruse na noge. Gorjé Prusom!

* Francoski časniki vedno trdijo, da se Francozi ne vdeležé vojne, v katero nas so prisilili Prusi i Lahi. Če tudi nej dosti verjetna ta trditev, mogoča je vendar, ker bi sicer tudi mogočni Rusi na prste stopili, z Avstrijo se združili, utegnoli celo Pariz obiskati i Napoleonovo moč i slavo pokopati.

* Časniki pišejo, da pojde 80 do 100 tisoč (tav-žent) Rusov v Bosno i Srbijo, od drugod pa se sliši, da pojdejo v Dalmacijo. Nam se to ne zdi dosti vrjetno. Pripoveduje se tudi, da je ruski car zoper Napoleona te-le besede prvemu ministru Gorčakovemu govoril: „Cilj se mora postaviti početii, po katerem se združuje eden, zatajevaje vse pravice i nrave, nove meje delati evropskim državam, i krone deliti, kakor se njemu zdi.“

Tržaško-méstne in okolične zadeve.

* Naša okolica pošlje ta teden presvitlemu cesarju pismo udanosti. Tega nam nej treba praviti, da je to pismo slovensko. Uže so je podpisali vsi župani i delegati v okolici. V prihodnjem listu natisnemo to pismo od besede do besede.

* Prezvzišeni gospod deželai poglavar se obrača na rodoljub je in usmiljeno sree vseh prebivalcev in prebivalk našega Primorja, naj pripravljajo cufanije, obeze i. t. d., ter take reči izročajo županom, kajti vojna nam žuga, i če tudi je storila vlada vse, kolikor je v moči, da se ranjencem pripravi nagla i potrebna pomoč, vendar, ker utegne vstati huda i dolga vojna, treba je takih reči sila veliko. Slovenci i Slovenke, vi imate usmiljene sree, vi ste pravi rodoljubi, pripravljajte tudi vi takih reči in izročajte jih županom!

* Naš gospod deželni poglavar je te dni popotoval po Istri, i marljivo i bistroumno opazoval tamošnje zadeve.

* Tudi v Trstu se napravlja društvo, ktereга namen je podpirati vojake, posebno ranjene, ko se vname vojna.

* Mestno svetovalstvo je 11. t. m. sklenolo, naj se napravi mestna straža, ako zapusté vojaki Trst, i volilo se je 7 svetovalcev v zbor, ki ima to reč preudariti. Ali nejmamo naših manderijerov za ta posel? Iščemo še boljših?

* Slišali smo, da je deželna vlada zastavnic (monte di pietà) v Trstu priporočila, naj bi, kar je zlata, srebra i drugih dragih reči, da bodo varne sovražnika, od tukaj v Zagreb poslala.

* V rastavi na Dunaji je dobil med drugimi tudi gosp. Štefan Opnić, Srb iz Trsta, darilo za stavbne i druge izdelke.

Kaj je drugod važnega?

* V nekem slovstvenem društvu (*Istituto Lombardo di scienze e lettere*) v Milani so ondan v seji gg. udije zabredli tudi v politiko, rekoč, da izhodnja meja laške dežele nej Soča (reka pri Gorici), temuč da so julične gore (tedaj je Istra i velik del Notranjskega z Goriškim vred Laško!) Grozili so se tudi, da je Avstrija v teh krajih imena mest ponemčila. (Ali ne tudi pollaščila?) Vemo kako je dr. Kandler postavil na Pivko goro „Katalan“, ktere tam nihče ne najde, naj jo tudi z lučijo išče.

* V vtrjenih mestih v Istri, na Beneškem, Češkem i Moravskem se morajo vsi prebivalci za tri mesece s živežem preskrbeti, da bodo imeli dosti hrane, ako sovražniki obsujejo i zapró trdnjave (fortece).

* V Gorici so napravili srenjsko stražo, da bode na pomoč, ako se vname vojna. Da so se te naprave vdeležili posebno Slovenci, vidi se iz tega, ker se je o tej priliki jako: „Živili“ vpilo.

* Laška zdaj uže hoče imeti Dalmacijo, Trst, Gorico in Istro zato, ker tudi v teh krajih prebiva nekoliko Lahov, kterih pa je prav veliko pollaščenih Slovanov, kar uže njihova imena pričajo. Za laščenije so poprejšnje vlade jako dobro skrbele i še zdaj ima v teh krajih laški jezik veliko večje pravice od slovanskega!

* Ker je meseca maja hud mraz po več krajih grozno veliko škode napravil, ukazal je presvitli cesar ministru prvosedniku in ogerskemu dvornemu kancelerju, naj natanko pozvesta, v kterih krajih bi utegnola zarad tega lakota nastopiti, i naj se vse mogoče stori, da se ta božija šiba odvrne.

* Tudi na gornjem Kranjskem se ima napraviti četa planinskih lovcev, ki bodo branili planinske prehode.

* Železnica med Š. Petrom i Reko se začne kmalu delati.

* V Zagrebu je iz ječe uskočil razvpiti ropar Udmanić, strašen človek, ktereга se vse boji. Kdor ga ujame, dobi 1000 f.

* Pruskemu kralju pošiljajo od vseh strani prošnje, naj ne začne vojne. Ko je pretekli teden šel obiskat grob svojega očeta, ki mu je priporočal, naj živi z Avstrijo i Rusijo v miru i se nekij britko jokal, omenil mu je nekdo to priporočilo, in kralj je odgovoril, da mu je na grobu prišla misel, kako je mogoče mir ohraniti. Ali pri vsem tem vendar le na vojno misli.

* Pruskega kralja je nekdo ondan napadel z grjačo (kolcem). Napadnika so prijeli i zaprli.

* Na Španskem se kuha i skoraj gotovo se tudi tam kmalu vname prekucija.

* V Meki, v Arabii, kder je grob turskega proroka Mahomeda, i kamor romajo Turki iz vseh krajev, pokazala se je zopet kolera. V teh krajih se v nekterih letih zbere nad milijon Turkov, kteri prihajajo od raznih i zelo daljnih strani. Nobeden se na potu ne preobleče, ker obleka, ktero imajo v tem kraji na životi, imajo za posvečeno i jo nosijo, dokler jim s života ne popada. Pri takej nemarnosti tedaj

pač nej čudo, da sti Meka i Medina (turški sveti mesti) gnjezdo, kder se boleznj, posebno kolera rodi i potem po drugih krajih širi. Tudi lansko leto je prišla od tod v Egipt i dalje v Evropo. Evropejske vlade so zarad tega poslale v Carigrad, glavno turško mesto, poslanca, da storé sklep, kaj i kako je storiti, da se ne izcimi zanaprej več kolera v turških svetih mestih, ali, da se vsaj ubrani, da se dalje ne širi. Dokler bodo Turki hodili v Meko, menda vse ti sklepije ne koristijo dosti. Tudi iz Egipta se piše, da vojaki zelo mrjó, vendar ne za kolero; v Milani na Laškem i po drugih mestih so pritisnole tudi úže mnoge boleznj mej vojake. Napovedujejo nam se tri strašne božijje dékle: kuga, vojna i lakota.

DOPISI.

Iz tržaške okolice. — E. — (Procesija sv. rešnjega telesa; — hrvaških polkov godba; — gospod, ki slovenske pevce podpira; — nova pivarna.) Svetega rešnjega telesa procesija je bila letos v Trstu kaj lepa; mnoge bratovščine z gorečimi svečami so lepo povzdignole to svečanost, i gg. generali se svojim štabom so čakali poleg razvrščenih vojakov sv. blagoslova. Nedeljo po tem so v našej okolici v nekterih krajih obhajali ta praznik; pohvaliti moramo zarad gorečnosti do božijih stvari farane sv. Ivana, ker napravili so za ta praznik nalašč lepe oltarje. Tudi v tej fari je bila pri procesii godba hrvaškega polka, ktera je izvrstno slovanske popotnice godla. Dovolj mi, dragi „Primorjan“ opomniti še to: Ko je ondan omenjena godba v nekem očitnem kraji naše okolice godla, ploskalo se je od vseh strani, „živjoklici“ so ji doneli od Slovanov in celó od nekterih Nemcev. — Velik podpornik Slovenstvu v Trtu je gosp. Remic, ker pevcem pri sv. Antonu kujige i napeve kupuje, pa tudi druge podučne knjige med ljudstvo daje. — V novi pivarni veči prostor pripravljajo, ker sedanji je úže premajhen i število žejnih duš zmerom bolj raste. Pivo je še zmerom drago; postrežbe ne moremo hvaliti, ker človek mora večkrat četrť ure čakati, da se mu pivo prinese; — morebiti ima ta pivarna svoje zdravnike; po kterih ukazu se vročim ljudem ne sme dajati mrzlega piva, da se jih pljučnica ali jetika ne loti.

Iz Trsta. — R. — S prevelikim veseljem opazujemo, kako se tržaški Slovenci od nekaj časa sém vedno več zavédajo svoje narodnosti, v zadnjem časi so se te reči drugači zasukale, nego so bile doslej. Nekdaj (i to pred nekterimi léti!) so se naši Slovenci svojega jezika skoraj sramovali, zdaj pa je vse drugače. Zdaj se ponašajo s tem, da so Slovenci ter jezika svojega nečejo zatajevati, in gorjé tistemu, ki bi se drznol jih s psovavko „ščavi“ pitati; dali bi mu precej „ščaf“ i morebiti še kaj več. Hvalevredno je, da tržaški okoličani nejsó popustili svojega jezika, ampak ga rabe zmerom med sebo. Iz tega se vidi, da ga cénijo i da poznajo vrednost materinščine; ker v takem mestu, kakoršno je Trst, ki je zmešan z vsakterimi elementi, posebno pa laškim, poprijel bi se bil kak drug narod prav lahko ptujega jezika, kar pa Slovenci nejsó storili, če tudi so slovenščino z marsik-

terimi ptujkami pokazili. Oni so se držali i se še držé zvesto narodskega svojega jezika, i to je vrlo dobro, bati se pa nam nej treba, da bi se ljudstvo kedaj pollaščilo, ker se nej do zdaj, i ker se v novejšem časi svoje narodnosti zmerom bolj zaveda. Tudi kar se tiče moralnega življenja, ločijo se naši Slovenci od mestnih Lahov, ker so pobožniši i menj spačeni od poslednjih. To nam pričajo napoljene cerkve pri slovenskih i skoraj prazne pri laških pridigah.

Iz senožeškega okroga. — (Čudne sanje — Tolmači — Krasotica) — V kratkočasnem berilu 20. Novičnega lista čitamo sanje: „Videl sem tako imenovani okrajno - uraden hlapen (locomotiv, makino) „spisarnami, ki se je prepeljeval, kamor — je kdo hotel — in kjer je bilo ravno kake uradne obravnave potreba — en sam vlak (cug) bi zadostoval za veliko okrajin. Senožčani, Razdrčani, Ipavci in vsi, ki „so delj od železnice si lahko svoje lastne kolesnice (šine) napravijo prav do doma; Bistričani pa naj še tako dolgo potrpé, dokler bo iz Šenpetra v Reko železnica dodelana.“ — (Čudno, prečadno čudo! Tedaj imajo vsi drugi toliko časa čakati, dokler se bodo pisateljeve sanje izpolnile. Kaj ne? — Koj v uvodu (začetku) svojega članka (pisanija) pripoveduje, da nekdo Senožče za okrajno gosposko ponuja. Al mar ne ve, da v Senožčah je že od pameti veka taka uradnija? Dalje našteva 5 vasi, kterih lego je s poštom meril, zatorej se mu zdé pripravne za sedež enake uradnije, pa izmed teh se ni dosihmal še nihče za to oglasil.

Nekemu županu so se zmíraj iz uradnije nemške piama nosile, če tudi ni bilo v njegovi vasi nobene duše, ki bi le besedico nemščine bila razumela, tedaj je bil primoran, si drugde prestav v slovenski jezik oskrbljeva i. Stroške za poti, zamudo časa in druge je zarajtal v komunski konecletni račun. „Ne bo dal — reče nadžupan županovemu pisatelju, pregledovaje ta račun — zbršite te zneske in zapíšite opazko, po nemško, da v našem kraji ne manjka tolmačev, kteri to delo zastonj opravljajo!“

Nek gospod, kteri je gledal bolj na lepe besede, nego na notranjo človekovo vrednost, vpraša nekdej neko krasotico (dekle, pupo), kar mu ni znala precej odgovoriti. „Ne čudim se — da ne znaš — segne ji v besedo — saj vem da si iz Krasa doma!“

ZMES

Pogovor med gospodom Slavoljubom in kmetom Matevžem.

— P. —

Matevž. Dob'r dan gospud Slavoljub!

Slavoljub. Bog ga daj!

M. Pr' andohti, ne... pr' službi božji sva že b'la, zdej pa imava cejt, ne... čas se kej pomen't.

Sl. Vi morate premisliti predno govorite, da ne bo treba zmešom besed popravljati

M. Beseda ujde z ujst, kej čemo.

Sl. Vendar vidim, da ste si še precej dobro zapomnili, kar sem vam ondan pravil, namreč kako se

mora govoriti, kader imenujemo dve osebi ali stvari, i kako, kader se govori o treh i. t. d.

M. Je, muj Buh! sej b'me b'lu žih'r sram, če ne bi zdej bulši govuru, k'me vi zmiran šuliraste (učite), jen k' beren marsičkej ob nedelsh jen praznikah, po zimi tudi vsak večer.

Sl. Kaj pa čitate (berete)?

M. Beren „Ilirskega Primorjana“, k'mi je zdej taku potreb'n, kokar ribi voda (voda); beren pej tudi „Novice“, „Danico“, „Slovenca“ jen drüge knjige k'mi jih posojava an gospud.

Sl. To je lepó; to je pot, po kterej se lehko vsak človek omika in izobrazi. Zeló potrebne so pa pri vas na kmetih še bralnice, kjer se ob nedeljah i praznikih, zlasti pa v zimskih večerih bere i kaj koristnega razlaga (spjegira). Govorila bova o tej reči pri drugej priliki. Denes vam pa hočem kaj povedati iz slovnice, pismenosti ali gramatike.

M. Kej vi česte (hočete) od matike govor't? — še mi jo u naš'h kraj'h prou malu poznamo, zatu k'jo nūcamo samu, kad'r sadimo fežu, u drüjih krajih pa mende kad'r sadijo grah; zatu ji vi prau'ste grahmatica ali gramatika.

Sl. Dobro, Matevž; zdaj ste pa zadeli! Besede „slovnica, pismenost ali gramatika“ pomenjajo le eno reč, namreč nauk, kteri učí prav govoriti i pisati jezik, naj si bo kteri koli.

M. Ja je resnica, prou fanj san jo zadeu. Ma m'na zamir'te gospud, se m' zdi, de beseda „gramatika“ na deši po naš'mi jeziki. Aha, san vas tudi jest an bot ujeu!

Sl. „Gramatika“ nej slovenska beseda; izgovoril ali rabil sem jo pa poprej le zato, da bi vedeli tisti, ki so nekđaj, morebiti po nesreči, v laške šole pogledali, o čem da mislim govoriti.

M. Sej tudi besede „slovnica“ jen „pismenost“ nejs'm zastopu, zdej pa dobru vem, kej pomen'jo. — Pej če česte kej od te r'či govor't, al če česte kej naš pokažen jez'k pil't (piliti), pros'n vas, stur'te tu na kratku z dvejih uržahu (uzrokov), zakej ana je, če mi preveč n'an bot povejste, mi malu u glavi ostane, jen drüga je, de mor'n (moram) hmali jet h gospud farmani, de se bova še nekej zmen'la od poroke moje sestre, k' se bo jütri oženila.

Sl. Naj se toraj po vašej volji zgodí. Bova za denes le vaše zadnje besede pretresala, namreč, „mor'n jet“ — „k' se bo jutri oženila“.

M. Kej nejso use te besede čistu slovenske?

Sl. So slovenske, pa prav rabiti jih ne znate. — Ne nahajate med tem nobenega razložka, če rečem: *moram* iti v Trst, ali: *morem* iti v Trst.

M. Tu je use anu, kokar se meni zdi.

Sl. Nej ne, Matevž. Če rečem: *moram* iti, pomenja, da sem prisiljen iti; če pa rečem: *morem* iti, pa nejsem prisiljen, le lahko grem, ako hočem. Tako tudi pomenja: je *moral* ali bo *moral* iti, če je dolžnost; je *mogel* ali bo *mogel* iti, če nej dolžnosti. Tega razložka v teh, pa tudi v mnogo drugih krajih nejsem našel; prav bi pa bilo, da bi povsod ta razložek delali.

M. Ankrat san mislu, de se naš jez'k čistu go-

vort prou leh'ce (lehko) člouk nauči, pej zdej vid'n, de nej takú, zakej že u teh dvejh besedah, kokar ste poprej rekli, ka's'n razložek st'ri an a ali e.

Sl. Res je težavno, ali sčasoma se človek vsega nauči; spomnite se mojih besedi, ke sem vam tolikrat uže govoril, da z dobro voljo i s trdnim sklepom se človek najteže reči nauči. — Zdaj pa pojdiva dalje k besedam „k' se bo jutri oženila.“

M. Nu, kaj je pej tle (tukaj) napčn'ga?

Sl. Jaz trdim, da se vaša sestra ne oženi.

M. Du (kdo) je reku de ne? sej so že ukliči stekli.

Sl. Pri vsem tem se vaša sestra vendar le ne oženi.

M. Jest pej rečen, de se bo, zakej bala je napraulena, tele smo ubili, čuhar'ce (kuharice) napravljajo štrikle, deset'm kakušan san glave s foučan odrezou, godci so vre kaparo dobili, ženem se nej skasau, jen use je napraulenu za prou.

Sl. Vse to nič ne pomaga, vaša sestra se pri vsem tem ne oženi.

M. Oj gospud! na govor'te trku, zakej bon hmalen (kmalu) štuf. Moja sestra je 'na poštena pupa (dekle), zatu nej mougu nobed'n ukliče ustaut. — Pej, ha, ha, ha, — kej se trku jicam (razgrevam); vi jimaste gvišnu kaš'no drügo u glavi.

Sl. Povejte mi Matevž, koga vzame vaša sestra v zakon, osebo ženskega ali možkega spola?

M. Je Buh pomagej — mošk'ga bo uzela!

Sl. Ker možkega vzame, mora se reči, da se omoži; možki se pa oženi, ker žensko vzame.

M. A — taku je ta reč! Ma prou na ohceti (ženitnini) bom prijatlam (svatom) dau besede: *mora, more, omožila* jen *oženu* (oženil) za konfete (sladčico iz cukra.)

Sl. Prav, od teh jih zobije ne bodo boleli. Vrh tega vam podam še dva lešnika, poskušajte vse zobe na njih; bodite pa brez straha, polomite jih vendar ne. Tukaj sta:

Ktera dekla v Trstu ima največo metlo?

Kdo je prvi rokavice nosil?

M. Lepu vas zahval'n za use, jen vas pros'n, prid'te kej h nam pogledat, če se van ne vržmaga.

Sl. Morebiti da pridem, ako pa ne, naznanite mi vi, ali vaši prijatelji i znanci ustmeno ali pismeno, kako so lešnike razgriznoli. Z Bogom!

M. Z Bugan!

Obrtnijska skušnja.

Podplati škorenj i čevljev (šulnov) so veliko trdnejši, ako se namočijo z katranovim oljem (olio di catrame). Mnoge iskušnje so pokazale, da s takim oljem namazani podplati trpijo dvakrat dalje od nena-mazanib. Lehko je to verjeti, ker katranovo olje, s kterim mažejo tudi ladije na morji, odvrča močo (mokroto) od usnja i tako stori, da obuvalo dalje trpi. (Novice.)